

SLOVENSKI NAROD

skaj vsek dan popoldne, izvenredni dodatki in priložnosti. — Izvenredni do 20 pešk 42 D, do 100 vrst 30 50 p, večji inserti peti vrsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, predstavi beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Insertni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja kotvo v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravništvo: Kraljeva ulica št. 5, pritrilje. — Telefon št. 384.
Prodajstvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Podatna plačana v gotovini.

Radičevci in kriza

Vlada je v krizi. Prenapetost in neiskreni odnosi, ki so vladali med radičevci in radikali, so dovedli do poma. Kdor je motril dogodke v Beogradu in politično situacijo trezno in objektivno, je moral s tem dejstvom računati že par mesecev in ga tudi stereotipna zatiravanja iz obeh vladnih tablorov niso zmogla, da je situacija vlade čvrsta, stabilna, da delujeta oba R v popolni harmoniji, in kar je teh fraz v političnem leksikonu. Vladna kriza je bila neizbežna; šlo je samo za čas, kdaj izbruhne.

Izzvali so jo radičevci, ki so se naknadno kar naenkrat spomnili, da bi parlament ne smel biti za tako dolgo dobo odgojen. Da je to samo izgovor, je razvidno tudi iz njihovih argumentov. Navajajo namreč med drugim tudi tega, koliko škodo trpi naše narodno gospodarstvo, ker se vladno ni ratificirala trgovinska pogodba z Avstrijo. Zlasti sta baie hudo prizadeti Medijmurje in Prekmurje, ki ne moreta v Avstrijo izvažati svojih konj in druge živine. Znano pa je, da je bil tarifni del trgovinske pogodbe z Avstrijo uveljavljen v smislu medsebojnega sporazuma že lani sredi septembra in da torej ratifikacija pogodbe praktično ne bo ničesar spremenila. Prekmurci in Medijmurci lahko že danes izvažajo svoje konje v Avstrijo po novi, razmetoma nizki carini, klavne konje pa celo brez carine.

Ta lapsus je sam na sebi malenkosten, a se vseno ne bi smel prilepiti aktivnemu ministru. Značilen pa je zato, ker je bil edini konkretni argument, ki ga je navedel g. Radič novinarjem, ko so ga spraševali, zakaj tako nujno zahteva takojšen sestanek Narodne skupščine po Veliki noči. Očividno je ta izgovor prišel g. Radiču na misel še le v zadnjem hipu, ko je stal sredi novinarjev, a jim ni hotel povedati resnice.

Kje je resnica, kaj je pravi vzrok, da so radičevci izzvali krizo? To so vprašanja, ki razburjajo in zanimajo politično javnost. Vse kaže, da je zahteva po preklicu skupščinske odločitve samo izgovor. Radičevci nastopajo tako samozavestno in tako odločno, kakor še nikdar, kar so v Beogradu. Zato ni čudno, da se pojavljajo mnenja, da ne delajo na lastno pest, ampak da imajo neke krepko oslombo in bržčas že tudi gotove garancije. Ali je to res drugi ustavni faktor, kakor trde nekateri, ali pa ima Radič tajne zveze z drugimi političnimi skupinami, danes še ni mogoče presoditi. Pokazal bo šele nadaljnji razvoj dogodkov.

Dejstvo je vsekakor, da sta si gg. Radič in Radič vrgla rokavice in da hočeta pomeriti svoje moči. Malo je verjetno da se še enkrat pobotata.

Pogled v bodočnost je temen in skoraj nemogoča se zdi zadovoljiva rešitev. Katerokoli kombinaciji si predložimo, vsaka ima svoje hibe, od nobene ne moremo pričakovati dobre sanacije našega gospodarskega in sploh javnega življenja. Kljub temu prinaša izbruh krize olajšanje, ker pomenja konec nepravilnega in neiskrenega režima RR.

Finančna borba v Franciji

Komunistične demonstracije v zbornici.

— Pariz, 1. aprila. Na včerajšnji seji je finančni minister Peret branil vladne finančne zakone. Ugotovljeno je, da znaša deficit 4490 milijonov in da je treba za 2.400 milijonov povisati državne dohodke. Vlada zahteva minimalno povisane dohodkov. Povisane davka na poslovni promet bi najmanj po mnenju finančnega ministra obremenilo trgovce in industrije. V nadaljnjem toku finančne razprave je prišlo do viharnih demonstracij. Komunisti so pričeli zvižgati in tolči po klepeh. Komunisti so koncem te seje zapeli internacionalo. Zbornica je končno sprejela s 355 glasovi proti 150 zakon o civilnih takсах. Druge takse so bile sprejete s 314 glasovi proti 250. Zbornica je tudi sprejela predlog na podlagi katerega se zvišuje uvozna carina na alkohol na 100 frankov, odklonila pa je povisane užitnine za vino in živilne vode.

Zbornica je dalje sprejela progresivni dohodniški davek. Ta davek se dohaja od 0,6% pri eksistenčnem minimumu in se progresivno stopnje do 2% pri letni dohodkih 500.000 frankov.

Socialistična stranka je sklonila, da se vzdržuje glasovanja pri vseh predlogih, pri katerih vlada zahteva zaupnico. Socialisti so se zato vzdržali glasovanja glede povisovanja poslovnega davka.

Izbruh vladne krize

Radičevci zahtevajo, da se Narodna skupščina takoj po praznikih zopet sestane. — Radikali se temu odločno protivijo. — Alarmantne vesti v Beogradu. — Avdiijence na dvoru. — Važne seje in sestanki. — Brezuspješna seja ministrskega sveta danes dopoldne.

— Beograd, 1. aprila. Med splošno napetostjo in nervoznostjo so se včeraj vrstili politični dogodki, ki pomenjajo začetek težke krize režima RR. Kakor smo že včeraj javili, so se dopoldne vršile pri prosvetnem ministru Stepanu Radiču konference radičevcev, katerim so prisostvovali vsi štirje ministri HSS in članj strankinega vodstva. Stepan Radič je svojim prijateljem in somišljenikom poročal o politični situaciji in o nadaljnji radičevski taktiki. V obliki ultimata je Stepan Radič pričezlral najbistvenejše zahteve, katerih izpolnitev zahtevajo radičevci od ministrskega predsednika. Zahtevajo predvsem razveljavljenje odločitve Narodne skupščine in sklicanje plenarne seje takoj po velikonočnih praznikih, t. i. 8. aprila. Na dnevni red te seje se ima predvsem postaviti več interpelacij, zlasti tudi interpelacije o aferi Rađe Pašića in Dražice Stojadinovića.

Za 11. uro sklicana seja ministrskega sveta se je včeraj pričela šele opoldne ter je trajala eno uro, na kar je bila prekinjena. Po seji so bili vsi člani vlade napram novinarjem zelo rezervirani. Popoldne ob 4. je odšel ministrski predsednik Nikola Pašić na dvor. Po mestu so se začele širiti takoj nato govorice, da je Pašić podal kralju svojo demisijo. Te govorice pozneje niso bile potrjene. Ob 17. se je imela pričetj zopet seja ministrskega sveta, a se je pričela šele ob 19. V ministrskem predsedstvu so se zbrali radikalni ministri: Milan Simonović, dr. Vasa Jovanović, Krsta Miletić, dr. Slavko Miletić, Miša Trifunović in končno zunanji minister dr. Nišić. V predsedstvu vlade so prišli še mnogi odlični radikalni prvaki, ki so z nestrpnostjo pričakovali nadaljnega razvoja političnih dogodkov. Bili so navzoči: Nikola Uzunović, Milutin Dragović, predsednik Narodne skupščine Marko Trifunović in predsednik radikalnega kluba Ljuba Živković. Povsod je bilo opažati veliko nervoznost in duševno atmosfero.

Ministrski svet je trajal samo eno uro. Na seji je Stepan Radič vztrajal

Današnji dopoldanski dogodki

Radičevci se ne vozijo več v ministrskih avtomobilih. — Mrzlične konference v ministrskem predsedstvu. — Ves radikalni klub za Pašića?

— Beograd, 1. aprila. Danes dopoldne je v najširši beogradski javnosti vladala napeto zanimanje za nadaljni razvoj političnih dogodkov, zlasti za odnose, ki so nastali med Nikola Pašićem in Stepanom Radičem radi zahtev radičevske stranke. V ministrskem predsedstvu so se že v prvih dopoldenskih urah začeli zbirati prvaki in poslanci radikalne stranke, ki so z nestrpnostjo pričakovali nadaljnjih ukrepov ministrskega predsednika. Ob 9.30 dopoldne so prisli v predsedstvo radikalni ministri. Za 10. uro dopoldne je bila napovedana odločilna seja ministrskega sveta.

Ministrski predsednik Nikola Pašić je prisel v svoj kabinet 5 minut pred 10. V prosvetnem ministru so se zbrali ožji prijatelji Stepana Radiča in radičevski ministri. Po 10.10 je prisel v predsedstvo vlade prosvetni minister Stepan Radič v spremstvu svojega kabinetnega šefa ing. Josipa Košutića. Okoli 10.30 dopoldne so nato prisli vsi ostali radičevski ministri. Značilno je bilo, da so skoraj vsi radičevci prisli v ministrsko predsedstvo peš in da nikdo ni vporabil državnih avtomobilov. Minister trgovine in industrije dr. Krajač se je pripeljal v avtotaksu. Ko so ga novinarji zagledali, so ga bombardirali z vprašanji: »Zakaj se vi in vaši tovariši ne vozite več z državnimi avtomobili?« Krajač jim je smehljaje v šali odgovoril: »Pa nisem več minister! Nimam zato pravice se voziti v državnem avtomobilu.«

Takoj nato se je pričela seja ministrskega sveta, ki pa je trajala samo do 11.

Minister voine in mornarice, general Dušan Trifunović je prvi zaupal ministrsko predsedstvo ter odšel

pri svoji zahtevi, da se Narodna skupščina skliče že 8. aprila po praznikih. Radikalni ministri, osobito Pašić, smatrajo, da je to namogoče že z ozirom na skupščinski poslovnik. Skupščinska seja je določena z odločenjem plenuma skupščine na 15. maja t. l. Ta rok je težko preklicati. Med Radičem in radikalnimi ministri je prišlo na seji do ostrega prepiranja, med katerim so radikalni Radiču zlasti očitali njegovo dvo- rezno politiko, ki je drugačna v Beogradu in drugačna pred volilci.

— Beograd, 1. aprila. Današnji beogradski listi objavljajo zelo obširna poročila o včerajšnjih dogodkih v vladi. Poročila soglašajo v tem, da je kriza vlade neizogibna. Nekateri so mnogi, da je prišel Stepan Radič svojo akcijo po inicijativi višjih činiteljev. Značilno je, da je bil Stepan Radič po snošni seji ministrskega sveta na dvoru. Po avdiijenci je bil napram novinarjem zelo zgovoren. Naglašal je potrebo, na Narodna skupščina z malimi presledki z ozirom na pravoslavne, katoliške in turške praznike posluje od 8. aprila dalje do 1. avgusta. G. Radič je nameraval včeraj odpotovati v Zagreb, a se svoj odhod odložil. Nekateri trde, da ostane v Beogradu do sobote, ker računa, da se položaj tega dne že razčisti. Poljedelski minister dr. Vasa Jovanović je izjavil, da ni mogoče pričakovati nikakih sprememb do 5. maja in da se bodo do tega časa vodila samo posvetovanja o politični situaciji.

V radikalnem klubu so počeli re- voltirati bosanski in vojvodinski radikali. Bosanski radikali so poverili poslancu Kujundžiću nalogo, da sestavi posebno resolucijo, vsebujočo želje in zahteve bosanskega prebivalstva, v prvi vrsti zahteve dobrotljivcev, da se jim podeli zemlja in da jim vlada z jamči brezplačno nabavo stebnega lesa. Radikali iz Bosne in Hercegovine pozivajo tudi svoje zaupnike v vladi, da odločno nastopijo za njihove zahteve; za slučaj pa, da jim vlada ne ugodl do 5. maja, zahtevajo od njih, da so z njimi solidarni ter izstopijo iz vlade.

mlitrat! Mi smo si že na jasnem. Brzojavno so bili pozvani v Beograd vsi že domov odšli radikalni poslanci, ker je jutri ob 15. določena seja radikalnega poslanskega kluba.

Današnji nastop Nikole Pašića, ki se je izgovoril na konsultacijo kluba, tolmačijo tako, da hoče g. Pašić pridobiti le na čas, ker drugače nima nikdar navade konsultirati kluba v časih težke krize. Iz njegove najbližje okoličice se doznava, da je zelo mogoče, da Pašić poda svojo demisijo že pred sestankom radikalnega kluba. Splošno pa radikali trde, da Pašić uživa kot nikdar poprej zaupanje radikalnega kluba in da bi Ljuba Jovanović, ako bi skušal sestaviti novo vlado, ne imel v radikalnem klubu niti 10 poslancev na svoji strani.

Za zadnji seji Radičevega poslanskega kluba je bilo izredno burno. Posl. Bačnaga je bil obdolžen, da je zapleten v več nečednih afer in zato ga je Stepan Radič izključil iz kluba ter ga pozval, da odloži svoj poslanski mandat.

Radičevci že odstopili?

— Beograd, 1. aprila. Opoldne sta odšla na dvor prosvetni minister Stepan Radič in minister za agrarno reformo Pavle Radič. Do tega hipa se še nista vrnila. Raznašajo se vesti, da bosta direktno kralju predložila demisijo radičevskih ministrstev.

Krvave demonstracije

brezposelnih na Poljskem

Šest demonstrantov ubitih, deset težko ranjenih.

— Krakov, 1. aprila. Iz Strija javljajo, da so se včeraj vršile tam velike demonstracije brezposelnih. Mnogi so prikorakali pred okrajno glavarstvo. Demonstranti so vdrl v urade ter vsvo opravlo razbili. Težko so ranili tudi zastopnika okrajnega glavarja. Končno je posegla policija vmes ter se je med demonstranti in njo razvil hud boj. V tem boju je bilo več oseb težko ranjenih, in sicer 4 smrtno, 12 pa težko, med katerimi sta se dve osebi pozneje podlegli smrtonosnim ranam. Kakor je policija pozneje ugotovila, so demonstracije organizirali brezposelni komunistični delavci.

Zvezna pogodba med Romunsko in Italijo

— Bukarešta, 1. aprila. Novi zunanji minister Mitileneu je izjavil, da Romunsko v kratkem podpisuje zvezno pogodbo z Italijo. Organ liberalne stranke »Vitorul« pripominja k temu, da je že prejšnja vlada po znanjem ministru Duki zaključila v meritornem oziru zadevna pogajanja z Italijo, in da novi zunanji minister nima ničesar drugega, kakor da pogodbo podpisše. Romunsko-italijanska pogodba je sestavljena po načelih, na katerih sloni načrt nove italijansko-jugoslovenske pogodbe.

JUGOSLAVIJA IN NOVI REZIM V ROMUNJI

— Beograd, 1. aprila. Romunski poslanik na našem dvoru Emandi je včeraj posetil ministra zunanjih poslov dr. Nišića ter mu oficijelno sporočil sestavo nove romunske vlade. Pri tem je poslanik Emandi naglašal, da ostanejo tudi v bodoče medsebojni odnosi med Romunijo in Jugoslavijo tako prijateljski kakor doslej in da bo novi zunanji minister vodil isto politiko, kakor jo je vodil minister Duca, in to tako napram naši državi, kakor sploh napram Mali antanti.

TRGOVINSKI PROVIZORIJ Z BELGIJO

— Beograd, 1. aprila. Kakor znano, je bila 17. februara t. l. odpovedana stara trgovinska pogodba, ki je bila sklenjena se med kraljevino Srbijo in Belgijo. Med obema vladama je sedaj dosežen sporazum, da se začasno uvede trgovinski provizorij. Naša vlada je privolila v to, da se Belgiji za uvoz njenega blaga v Jugoslavijo prizna načelo o največjih ugodnostih in najnižjih carinskih postavah. Ta provizorij ima veljati toliko čase, dokler se ne sklene definitivna trgovinska pogodba. Meritorna pogajanja za sklenitev take pogodbe se prično začeti om meseca junija.

KATASTROFALNO NEURJE V AMERIKI

— Berlin, 1. aprila. Snodni večerni listi, med drugimi »Achtuhrblatt« so javljali iz Hustona, da je v državi Texas nastal velikanski orkan, ki je uničil 92 minov in 400 hiš podrl. Materijalna škoda znaša 1 milijon dolarjev.

PANISLAMSKO DRUŠTVO NARODOV

— London, 31. marca. Iz Keira poročajo, da se bo vrši v mahu v Mekki kongres islama, ki bo volil novega kalifa. Ker Egipci ni povsem neodvisen, se je pojavil v islamskem svetu pokret za ustanovitev posebne panislamskega Društva narodov. Na kongresu v Mekki bo izvoljen nov kalif, ki bi bil obenem predsednik te islamske organizacije. Kalifat bi bila stalna skupščina poslanecev, ki jih voli ves islamski svet. V Londonu ne verjamejo, da bo imel ta pokret uspeh, ker je islam zelo razcepljen.

RAZPIS VOLITEV NA ROMUNSKEM

— Bukarešta, 1. aprila. Imenovanje nove vlade generala Avresca je izzvalo povsod splošno presenečenje. Kmetška stranka in nacionalisti so do zadnjega računali, da kralj nim poveri sestavo vlade. Nacionalisti so sedaj pozvali kmetisko stranko na skupni nastop pri volitvah. Kmetška stranka je to ponudbo odklonila in sklenila, da nastopi pri volitvah samostojno.

Na prvi seji novonimovane vlade je bilo udeleženo, da se volitve v romunsko narodno skupščino razpišejo za 25. maja t. l.

ITALIJANSKI POSLANIK V PARIZU ODSTOPI

— Pariz, 1. aprila. »Ere Nouvelle« javlja, da je italijanski poslanik v Parizu baron Avrezano zaprosil v Rimu, da ga vize da odpokliče z njegovega mesta.

Kratka krila v Atenah zopet dovajena. — Atene, 1. marca. Policijsko ravnanje obljavila ukaz ministrskega predsednika Pangalos, s katerim se razpravi vladna prepoved nošnje ženskih krakel kril.

KUKLUKSKLAN PROTI ITALIJI

— Washington, 31. marca. Ku Klux Klan je začel energično kampanjo proti ratifikaciji pogodbe o italijanskih dolgovih. Vodstvo te teroristične nacionalne organizacije zahteva, naj glasujejo vsi senatorji, ki so protizdravili, proti pogodbi. Teh senatorjev je 67. Senatorja Reed in Robinson sta predlagala, naj se ratifikacija odgodi dotlej, da se pokaže, kakšno stališče zavzame Italija na razorožitveni konferenci. Senator Reed je predložil resolucijo, v kateri zahteva, naj odbor za zunanje zadeve ugotovi plačilno zmožnost Italije in vsoto, ki jo je porabila Italija za propagando v Ameriki.

— Vsem cenjenim naročnikom, katerim je potekla naročnina za »Slovenski Narod« med mesecem, oziroma jim ista izteče koncem tega meseca, smo priložili danes položnice in jih prosimo, da blagovolijo naročnino čimprej obnoviti, da s tem olajšajo delo upravi.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.
Lesni trg: Precej ponudb in precej povpraševanja. Prodano 30 vagonov smrekovih in jelovih hlodov, lepo blago, 4 m dolico, Domžale 240 Din.

Zitnitrg: Malo ponudb, malo povpraševanja.

2½% drž. renta za vojno škodo denar 290, blago 294; 7½% invest. pos. iz leta 1921 denar 73, blago 75; Celjska posojilnica dd. denar 200, blago 202; Ljubljanska kreditna banka denar 190; Merkantila banka denar 102, blago 105; Prva hrvaška štedilnica denar 865, blago 872; Kreditni zavod denar 165, blago 175; Slavenska banka denar 50; Strojne tovarne in livarne denar 98, blago 105; Trboveljska premožgokopna družba denar 358, blago 374; Družbene papirnice denar 100; Stavbena družba dd. Ljubljana denar 60, blago 70; Sešir dd. denar 119; 4½% kom. zad. dež. bke. denar 20, blago 22; 4½% zast. l. kr. dež. bke d. 20, bl. 22.

ZAGREBSKA BORZA.
Devize: Curih 10.93547—10.97547, Praga 168.154—169.154, Pariz 200.14—202.14, Newyork 56.715—57.015, London 276.15—277.35, Trst 228.12—229.32, Berlin 13.524—13.564, Dunaj 801—805.

Efektii: Ljubljanska kreditna 190, Hipotekarna banka 39½—61, Jugobanka 98—98.50, Praštediona 870—872.50, Sečerana, Ostiek, 357—365, Slavonija 42—42½, Trboveljska 370—380, Vevče 100.

INOZEMSKA BORZA.
Curih, Beograd, 9.14, Pariz 18.10, London 25.27, Newyork 519, Milan 20.88, Praga 15.39, Dunaj 73.75.

— Trst, Beograd 43.725—43.775, Pariz 86—86.50, London 120.825—120.90, Newyork 24.82—24.84, Praga 73.50—73.80, Curih 474—479.50, Dunaj 340—351

Važni dogodki v drugih državah

Socijalne krize v Avstriji. — Ramekov obisk v Pragi. — Brezupna notranja situacija v ČSR. — Nemčija in Društvo narodov. — Važne spremembe v Italiji.

Poročali smo že o boju nameščenec avstrijskih državnih podjetij. Pogajanja so ostala brezuspešna, tako da se je bati vsak dan izbruh pasivne resistance ali celo stavke. Konflikt je dobil včeraj tem bolj resno obliko, ker so se začeli zanj zanimati tudi brzojavni in telefonski nameščenci. Izjavili so svojo solidarnost z delavci v državnih podjetjih, ob enem pa postavili tudi več svojih želj, katerih izpolnitve zahtevajo. Nad Avstrijo se zbirajo torej temni oblaki, škodljivega boja z državnimi nameščenci.

Včeraj dopoldne se je vrnil iz Prage na Dunaj zvezni kancelar dr. Ramek, I pred svojim odhodom iz Prage pa po svojem prihodu na Dunaj je dr. Ramek zagotavljal novinarjem, da je s potekom in uspehom svojega praškega obiska izredno zadovoljen. Uverjen je, da so se radi tega prijateljski odnosi med obema sosednjima republikama še bolj utrdili. Češki Nemci so bojkotirali vse prireditve in svečanosti, ki so bile v Pragi na čast dr. Rameku. Svoji skleni utemeljujejo s tem, da jih vlada baje noče priznati za polnovredne državljane, samo za štafaja pa nočejo biti. V avstrijskih krogih je naređilo to postopanje zelo neprijeten in mučen vtis.

V češkoslovaški notranji politiki je nastal že velikonočni zastoj. Vladi ne še ni posreželo, da bi si zagotovila večino za uradniške zakone, privatni poskus za obnovitev velike narodne koalicije so vsi brezuspešni. Tako se bliža bratska češkoslovaška republika težki krizi, ki ne bo nič manj zamotana in nič manj brezupna, kakor je naša. Ni izključeno, da nastopa v obeh državah docela novi situaciji zgodovinske važnosti.

Strahotna statistika

1 milijon zapuščenih otrok v Rusiji.

Uničenje materialnega imetka ruskega naroda, prevrat na polju pravstvenega čuta in kulturnih življenjskih oblik, ki so dostikrat druge pokopali istih, je, kakor pač ni bilo drugače pričakovati, najbolj prizadel rusko mladino. Prvi povod zanemarijene mladine je bila svetovna vojna, rodovitna tla za to pa je bila tudi njej sledeča meščanska vojna. Nato so sledila leta lakote, ki so milijone seljakov odtrgala od rodne zemlje in upropastila druge milione. Roditelji so puščali svojo dečo zanemarijeno ter jo pustili postopati. Kakor roj koblice so se otroci usuli preko cest, obsejali so se na železniške voze, postopali po ulicah, kradli, plenili in ropali ter bili potujoči raznašalci uravstvenih in fizičnih infekcij. Tako je tudi danes, iz statistike, ki jo je izdal moskovski guvernement leta 1924, o mladinu, je razvidno, da je decu pod 17 let izvršila 70 roparskih napadov, 428 požigov, 213 umorov, 327 telesnih poškodb in 244 zločinov proti pravosti. Največ mladih zločincev je bilo v starosti 15 let. Pod 10 leti je bilo registriranih 120 požigov, 22 umorov in 23 protinravstvenih zločinov. V tej listi je seljaški stan zastopan s 33 odstotki, delavski z 28 odstotki in brezposelni s 5 odstotki.

Istotako brezupne so razmere v sovjetkih otroških domih in vzgajališčih. 40 do 90 odstotkov otrok je v danih kokainu in razmere v teh zavodih so tako derutne, da je tekem treh mesecev iz enega zavoda pobegnulo 270 otrok od 256 sprejetih. Da se v bodo-

Na plenarnem zasedanju Društva narodov je bilo sklenjeno imenovati posebno komisijo, ki naj prouči vprašanje vstopa Nemčije in probleme, ki so z njim v zvezi. Te dni je bila službeno pozvana tudi nemška vlada, da odpošlje svoje zastopnike v to komisijo. Vlada še ni sklepala o tem povabilu; desničarski listi zahtevajo od nje, naj udeležbo odkloni v znak protesta proti brskiranju Nemčije v Zenevi. Kljub temu pa ni dvoma, da se bo Nemčija udeležila dela v komisiji.

Nedavno je odstopil generalni tajnik italijanskega zunanjega ministrstva Contarini, ki je sklenil tudi večino pogodb Italije z Jugoslavijo. Vzrok odstopa so bile baje difference med Contarinijem in Mussolinijem v zunanje političnih vprašanjih. Njegov naslednik bo dosedanj italijanski poslanec na Dunaju Bordonaro. — Se večjo pozornost pa je vzbudil v italijanski javnosti odstop glavnega tajnika vodstva fašistovske stranke Farinaccija, ki je v znanem škandaloznem procesu tako cinično in pompozno zagovarjal Matteottijeve morilce. Službeno sicer zatrjujejo, da je Farinacci odstopil v popolnem soglasju z Matteottijem, javna tajnost pa je, da sta oba glavna fašistovska voditelja zelo nasprotovala in da se je Farinacci zlasti upiral novi spravi in popustljivi politiki, ki jo je inavguriral Mussolini napram Vatikanu. Na Farinaccijevo mesto je prišel fašistovski poslanec Turati, ki do sedaj v širši javnosti ni bil dosti znan. Zatrjujejo pa o njem, da je sposoben in trezen politik, ki si bo postavil za svojo nalogo tudi to, da omili neznošen fašistovski terorizem.

Zobne naprave na račun bolniškega zavarovanja

Okrožni urad za zavarovanje delavcev nam pošilja v objavo: Zdravniška veda polaga zelo veliko važnost na nego in konserviranje zobovja. Zobje igra v celotnem človekovem organizmu važno vlogo in zobno zdravstvo dobiva vedno večji razvoj in pomen. Iz teh razlogov se je tudi naše socialno zavarovanje moralo odločiti, da pri svojem zdravstvenem in socialno - higieničnem udeleževanju ne zanemara zobne higije. In v kirurgije, dasi na del njegovega udeleževanja ne spada toliko v kurativno zavarovanje kakor pa v preventivno, katerega pa naš zakon ne pozna izrecno.

Toda predpisi, ki to skrbstvo ureljajo, so presvobodni in nimajo skoro nikakih klavzul, ki bi onemogočale zlorabe in izkoriščanje, odnosno, ki bi te izredne dajatve spravile v sklad z zavarovalno-matematičnimi načeli. Tako se je dogajalo, da so bile zobnih naprav deležne v zelo visokem odstotku osebe, ki so prišle v zavarovanju podvrženo zaposlenje le za kratko in začasno ter so ta kratkodobna zaposlenja uporabljale, da so zahtevale najrazličnejše z-bne naprave. Te osebe so pomenile le slab riziko, ki ni našel ravnotežja v dobrih rizikih. Da bo liberalnost

naših dosedanjih predpisov razumljiva omenjamo, da imajo n. pr. pri bolniških blaginjah v češkoslovaški republiki (in podobno tudi v drugih državah) družinski člani pravico do popolnega brezplačnega plomba šole po 8 letih zavarovalne obveznosti družinskega glavarja; takih omejitev naši predpisi do sedaj niso poznali. Posledica tega je bila, da je Okrožni urad za zavarovanje delavcev dosedaj zobne naprave dovoljeval osebam, ki so radi kratkodobnega članstva vplačevale le neznatne prispevke, dočim so stroški za sobne naprave znašali znatno več. Tako je bilo mogoče, da so v letu 1925 ti stroški dosegli katastrofalno višino Din 2.082.867 ali 7% vseh predpisanih premij. Normalno in v skladu s tujimi v drugih državah bi ti stroški ne smeli presegati 2% ali 600.000 Din. Naravna posledica tega dejstva je visok primanjkljaj, s katerim je urad zaključil računsko leto 1925. Primanjkljaj znaša sed 2 milijuna Din in upravičena je trditev, da so najmanj dve tretjini tega primanjkljaja povzročile le sobne dajatve. Ta položaj je nevarosten. Zato se je uprava urada morala odločiti, da prošnje za popravila zobovja najstrožje presoja in tako spravi izdatke na zdravo višino. Dosedajne več ali manj razpisno popravilne zobovja na račun urada mora biti omejeno na najnujnejše potrebe, vse druge prošnje pa morajo biti odklonjene. Urad svoje članke in njih delodajalce na ta ukrep opozarja, s prošnjo, da posamezne slučaje presoja po motivih ki slijo upravo urada k največji štedljivosti. Važnejše kakor zobovje so druge nujnejše bolezni in skrb za zobno nego mora v sedanjih kriznih okoliščinah, ako hočemo zavarovanje — rešiti.

Prošnje članov ali njih delodajalcev, ki bi bili morda naperjene proti odklonitvam zobnih naprav, naj sione na sicer, rešiti naše zavarovanje iz teže krize, v katero ga je pahnilo ravno dosedanje preliberalno dovoljevanje zobnih naprav in poprav.

Izpred sodišča

Male narodnosti — velike sitnosti!

»Čakaj, jaz bom že urico navil temu pobikču!« Tako se je razburil neki posetnik in lesni trgovec iz Kresniške poljane nad železniškim uradnikom v Kresnicah. Mož je namreč stopil v Kresničko v vlak in ker je železniški uradnik opazil, da ni kupil voznega lista, je opozoril nanj opreodnika, ki je potnika res v vozni prijel in zahteval od njega napladišč 22 Din. To pa je mož tako ujemil, da je zagrozil uradniku z zgoraj navedenimi besedami. — To navijanje are pa je postalo za moža drago, ker so navili uro konočno njemu in sicer tako, da bi moral plačati 300 Din globo in poravnati vse sodne stroške.

Malo ceneje je odšla iz podobne nerodnosti neka krošnjarka in potovka Marjana, ki kupuje pri večjih trgovcih v Ljubljani manufakturno blago in ga raznaša po deželi. Po svoji kupčiji je zasla žena tudi na Bled kjer je krošnjarila s svojim blagom. Tam pa se je imela smolo, da jo je zalotil občinski stražnik, ki je ženo poznal in jo opozoril, da je na Bledu krošnjarjenje z ozirom na bližino državne meje prepovedano. Žena se je razhujala in je nahrušila stražnika: »Vi samo berate preganjate in vidite, drugi pa ne, vi ste stien človek! Za to se smojete, je obsodil senat pregovorno ženko na 50 Din globo, mora pa plačati tudi vse sodne stroške, ki niso baš majhni.

Kaj pa ste naredili vi, Marija Delavec iz Predvorja, da so vas poklicali k zeleni mizi v Ljubljano? — »E, kaj,« se je odrezala Marija; »orožniku sem povedala, kar mu gre.« — »No, kako pa je bilo, Marija?« — »Tako je, gospod, in prav nič drugače: Tega Le Antona Arneža je ustavil na cesti orožnik zaradi neke vožnje. Jaz pa sem vse videla in mi bilo nič hudega, pa me je malo vjezilo in rekla sem si: nemu orožniku: Pustite ga no pri miru in lovite druge humpke, ki so večji! Pa se vas tudi prav nič ne bojim če me natanite, kaznovana ne bom!« — In res je imela ženo enkrat prav. Senat jo je namreč res opustil in sicer radi tega, ker je smatral te besede za govor za vmešavanje v službene posle, ne pa za žalitev v smislu § 104 s. k. z.

Pri teh malih nerodnostih, ki pridejo pod znani kazenski paragraf 104 s. k. z. (žaljenje javnih nameščenec v službi) se je že večkrat ugotavljalo v zasebnih in tudi uradnih krogih, da imajo sicer po tem paragrafu v zaščito javne oblasti orvžniki, stražniki in finančna straža, ki prihajajo

največ neposredno v stik z ljudstvom, nalog, da tudi neznatne žalitve ovadijo. Toda umestno in želeli bi bilo, da naj bi ti službenici pri ocenitvi razgovorov z našim preprostim ljudstvom vpoševali malo ostrejši ton in že po naravi malo osornejše izražanje preprostega ljudstva. Vsaka ostrejša beseda se še ne sme smatrati vedno za žalitev, kakor jo ima v misli erbski zakonodajalec, ki bi gotovo pri boljšem poznavanju naših razmer ta paragraf z ozirom na stopnjo žalitve, malo drugače tolmačil.

Prosveta

Reportar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Četrtek, 1. aprila: Zaprti.
Petek, 2. aprila: Zaprti.
Sobota, 3. aprila: Zaprti.
Nedelja, 4. aprila: ob 15. »Kar hočete«. Izv. ob 20. »Hamlet«. Izv.
Ponedeljek, 5. aprila: ob 15. »Deseti brat«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. ob 20. »Pygmalion«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv.

OPERA.

Začetek ob pol 20. zvečer.

Četrtek, 1. aprila: Zaprti.
Petek, 2. aprila: Zaprti.
Sobota, 3. aprila: Zaprti.
Nedelja, 4. aprila: ob pol 20. »Manon«. Gostovanje gospe Ade Poljakove. Izv.
Ponedeljek, 5. aprila: ob 15. »Večni morar«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv., ob pol 20. »Grofica Marica«. Izv.

Ibsenova premijera v Ljubljani

»John Gabriel Borkman« (Ibsen) je bil pri sinočnji prvi predstavi jako vestno pripravljen in precej pravilno zasaden (režija Vera). Vsi prvi trije akti, četrti je težak že scenično, ker zahteva — pri nas nemože — premikajoče se dekoracije. Delilo so ta akt v dve sliki. Druga teh slik se ni posrečila, kljub lični zimski dekoraciji. Ibsen dovede Borkmana do odprtine visoko gori v gozdu, od koder se odpira pogled v ogromen prostor. Misljen je Kristianija fjord, ki ni sličen običajnim ozkim fjordom, nego je velikiški zaliv, posejan z otoki in šeri daleč tja venkaj, kjer se vidi že horizontalna linija odprtega morja. Zaliv je obdan s hriboviti, ki je porastlo z bujimi jelovimi gozdovi. Vsa panorama izgleda z višjih bod za fjordom, kakor pogrnjen zemljevid in človek pri pogledu na ogromnost prostornine nehoti svobodnoje zadaha — njegov občutek je precej enak onemu, ki te prevzame, če stopiš na Opčine in se pod tabo odpre Jadrano. Borkman komentira razgled z besedami: »Poglej tja, kako svobodno se pred nama odpira svet — v široko razdaljo!« Tega inscenator ni pojml in je ustvaril zagoščen sotesko, kjer ti ožina kraja leže kakor peza na prsa.

V tej sceni sta tudi obe glavni ženski osebi govorili tako absolutno tiho, da se, vsaj do 8. vrste sedežev, ni razumelo niti ene besede. Isto sem pred poldnevom mesecem doživel od gg. Vere in Sariceve v »Veroniki Denišnik«. Kako, da se dve tako rutinirani igralki tega silnega nedostatka ne zavesta? Ali ima besedilo še kak pomen, če ga igralka samo zase mrmra in izključuje je, da bi (če ima kuko) mogel ugotoviti več, nego da miga z ustnami. Prvi trije akti in tudi prvi del zadnjega pa so, kakor rečeno, prav izvršni in so močno učinkovali. Tem večja škoda, da je ravno prav zadnji konec igre propadel. — Toliko za danes. Poročal bom pa se pobliže. M. Z.

Split v karikaturi. Dne 5. aprila se otvori v prostorih Galicjevega salona v Splitu razstava karikatur znanega dalmatinskega karikatrista Angela Udoviča. Razstava bo kolektivnega značaja in bo vsebovala samo dela, ki se nanašajo na splitsko mesto, njegove tipe in osebnosti. Delitev ruskega Hudožestvenega teatra. Iz Rusije poročajo, da obstaja načrt glede premestitve Muzikalnega Studija Hudožestvenikov pod vodstvom Nemiroviča-Dančenka v Leningradu. Preselitev se iz vrhove spominjati. Govori se tudi, da bo Nemirovič-Dančenko bival vsako leto po nekaj mesecev v inozemstvu, kjer bo otvoril v družbi s štajpimom operno podjetje. Dramsko (osnovno) gledališče Hudožestvenikov pod vodstvom Stanišlavskega pa ostane v Moskvi.

Vojnovičeve »Maškarete« v Brnu. Dne 6. marca je bila na odru dramskega gledališča v Brnu premijera Vojnovičeve drame »Maškarete« ispod kuplja. Predstava je glasom poročil čeških listov hvastno uspeša.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Veliki četrtek, 1. aprila 1926; katoličani: Mutimir; pravoslavni: 19. marca: Hrisant, Darija; muslimani: 18. ramazana 1344; židje: 17. nisana 5686.

Jutri: Veliki petek, 2. aprila 1926; katoličani: Gojmir; pravoslavni: 20. marca: Josvan, Sergije; muslimani: 19. ramazana 1344; židje: 18. nisana 5686.

DANASNJE PRIREDITVE.

Gledališča zaprta, kina zaprti.

JUTRIŠNJE PRIREDITVE.

Gledališča zaprta, kina zaprti.

DEŽURNE LEKARNE.

Četrtek: Trnkoczy, Mestni trg. Ramor, Miklošičeva cesta.

Petek: Bohinc, Rimska cesta, Levstek, Resljeva cesta.

Solnce zaide danes ob 18.27, vzide jutri ob 5.41 in zaide ob 18.28.

Mesec vziide danes ob 21.42 in zaide jutri ob 7.28.

VLAKI ODHAJAJO IZ LJUBLJANE

na Gorenjsko ob 5.22 (ob nedeljah in praznikih), 6.43, 8.25 (z gorenjskega kolodvoza), 11.40, 14.50, 17.40 (z gorenjskega kolodvoza), 19.05, 1.40 (brzi);

na Dolenjsko ob 6.20, 13.20, 18.50, 23.00;

na Kamnik ob 5.15 (ob nedeljah in praznikih), 7.55, 14.10, 18.20;

na Vrhniko ob 7.48, 13.25, 18.15;

proti Rekeku ob 3.28 (ekspres), 4.17 (brzi), 4.50 (brzi), 6.02, 8.40, 12.15 (brzi), 14.25, 16.49 (brzi), 18.30, 22.45 (brzi);

proti Zidanemu mostu ob 0.30 (brzi), 0.58, (brzi), 2.12 (ekspres), 5.27, 7.44, 8.36 (brzi), 12.02 (brzi), 12.10, 14.20, 17.00 (brzi), 17.50, 23.15.

VLAKI PRIHAJAJO V LJUBLJANO

z Gorenjskega ob 7.18, 8.23 (brzi), 11.37, 16.30, 18.55, 21.05, 22.20 (ob nedeljah in praznikih);

z Dolenjskega ob 5.10, 7.38, 10.28, 14.40, 20.36;

iz Kamnika ob 6.50, 13.05, 17.40, 22.00 (ob nedeljah in praznikih);

z Vrhnike ob 6.54, 10.00, 17.30;

z Rekeke ob 0.23 (brzi), 0.53 (brzi), 2.03 (ekspres), 7.25, 10.39, 11.50 (brzi), 16.16 (brzi), 18.43, 22.40;

z Zidanega mostu ob 3.05, 3.18 (ekspres), 4.11 (brzi), 4.43 (brzi), 7.30, 9.57, 11.06 (brzi), 14.00, 16.41 (brzi), 18.06, 21.22, 21.32 (brzi).

Redukcija v ljubljanski oblasti

Na podlagi novega proračuna so vpo-koljeni: Ivan Smrček, kanclist pri sreskem poglavarstvu v Logatcu, Henrik Sejnost, kanclist pri sreskem poglavarstvu, v Radovljici, Silvij Pečenko, adjunkt, Makso Reš, upravnik Invalidskega doma v Celju, Lojze Jakulin, kanclist pri inspekciji dela, ter sluga Gradnik, Azman in Mijič, vsi pri oddelku za socialno skrb. — Iz državne službe so odpušteni Mihael Beljan, konceptni pripravnik pri velikem županu v Ljubljani, zvančniki pri sreskih sanitetnih referentih: Marčun Spunt in Kranju, Oton Ambroz v Krškem, Josip Rabič v Novem mestu, Marjan Jamšek v Kočevju, Franc Tomše v Brezicah, dalje zvančnice Marija Gantar v Laškem, Dragica Pirman v Ljubljani, Olga Gram v Litli, Albina Malenšek v Kamniku, Ivana Godina v Logatcu, M. Starlija v Smolju in Maruška Remic pri zdravstvenem odseku v Ljubljani.

Pri oddelku za socialno politiko so reducirani: komisar Popović, konceptist Egon Bayer, Zoran Tome, zvančniki: Josipina Urbančičeva, Kolarjeva, Lozejeva, Pristavec, Klemenc, Pogačnikova, Zupančičeva, Borinova, Kotnikova, Majdič in Sulič.

Premeščeni so: višji komisar pri oddelku za socialno politiko dr. Anton M. Rak kot podravnatelj statističnega oddelka v Zagrebu, Alojzija Stebijeva in oficijal Ramor k drugim oddelkom v Ljubljani, gdc. Vrhunčeva iz Kočevja v Ljubljano, anton Tominc je imenovan za ekonomo Invalidskega doma v Ljubljani. Kolikor smo informirani, so nekatere zvančnice imele že nad 10 let državne službe. Večina reduciranih bo baje dodeljena k drugim oddelkom, kjer so mesta po proračunu na razpolago.

Darujte za Sokolski Tabor!

1.000.000 dolarjev

nagrade je obljubil znani tovarnar avtomobilov, milijarder FORD, osebnim prijateljem Charlie Chaplina, onomu, ki se pri Chaplinovem vefilumu »Lov za zlatom«, ne bi smejal. — Te visoke nagrade ni doslej še noben srečnejši dobil.

ELITNI KINO MATICA

Jack London:

Roman treh src

— Zdaj pa le pogum — pokažite, da se pretaka po vaših žilah vroča španska kri! — je dejal Francis Torresu hoteč ga poučiti in razžaliti. — Vi ste Da Vasco in konec besedi. Stoletja so minula, od kar ste zapustili zemljo. Tu v tej dolini ste živeli in poveljevali pradedom teh izrodov.

— Umreti morate! — se je oglasil veliki svečenik in Izgubljene duše so priklame. — Že štiristo let živi naše pleme v tej dolini in še noben tujec se ni vrnil iz nje. Vsakega smo ubili. Vas nismo ubili — in glejte, kako se je božanstveno solnce razjezilo: naš svetli ogenj je ugasnil.

Pri teh besedah so Izgubljene duše zastokale in zatulile ter se začele trkati na prsa.

— Zato pa, da potolažimo jezo božanstvenega solca, morate takoj umreti.

— Drži jezik za zobmi in čuvajte se vi vsi, ki nam segate po življenju, — je zakričal Torres, ki sta mu Francis in Leonie po vrsti šepetala Da Vascovo vlogo. — Jaz sem — Da Vasco. Prav kar sem se spustil s solca na zemljo.

Prikimal je z glavo čes, le pogledite, kako visoko je moje kraljestvo. Z roko ni mogel pokazati na svojo domovino, ker je bil privezan k marmornatemu kipu.

— Jaz sem pravi Da Vasco. Vaše pradede sem pripeljal v to dolino pred štiristo leti in pustil sem vas tu, da počakate na moj povratek.

Svečenik solca je očividno kolebal. — No, kaj praviš, svečenik, odgovori vendar božanstvenemu Da Vasco! — je zaklical Francis osorno.

— Kako naj vem, da je res božanstven? — je ugovarjal svečenik. — Mar mu nisem tudi jaz podoben? A jaz kljub temu nisem božanstven, Mar sem jaz Da Vasco? Mar je on Da Vasco? Kaj mislite, da Da Vasco ne more biti ta hip na solcu? Vem namreč, da me je rodila ženska pred osemindesetimi leti in da nisem Da Vasco.

— To ni odgovor, ki si ga dolžan dati Da Vasco! je zaklical Francis in se ponižno poklonil Torresu ter mu zašepetal po angleško: več poguma in dostojanstvenosti, vrag vas vzemi, več dostojanstvenosti pokažite!

Svečenik je še nekaj časa kolebal, nakar se je obrnil k Torresu, rekoč:

— Jaz sem zvest služabnik solca. Ni mi lahko prekršiti svečano zaobljubo. Če si res božanstveni Da Vasco, mi odgovori na vprašanje.

Torres je nagnil glavo in prikimal tako dostojanstveno, da bi človek res mislil, da je neko nadnaravno bitje, ne pa lopov in hinavec.

— Ali ljubis zlato?

— Če ljubim zlato, vprašuješ? — je vzkliknil

Torres. — Saj sem vendar veliki vladar solca, a solnce je narejeno iz zlata. Zlato? Zame pomeni zlato toliko, kolikor zlato pod nogami ali skale, iz katerih so narejene vaše ogromne gore.

— Bravo! — je zašepetala Leonie.

— Če je tako, o božanstveni Da Vasco, — je dejal svečenik solca ponižno, dasi ni mogel skriti zmagovalne nade v svojem glasu, — potem boš lahko prestal starodavno in običajno preizkušnjo. Damo ti piti raztopljenega zlata in če boš mogel potem še reči, da si Da Vasco, se ti vsi poklonimo in priznamo, da si nadnaravno bitje. Deležen boš vseh časti. V našo dolino so prihajali včasih sovražni tuji, ki so vedno hrepeneli po zlato, ko smo pa potolažili njihovo jezo, niso hoteli več zlata, zakaj bili so mrtvi.

Izgubljene duše so ga začudeno gledale, tuji so se spogledali sluteč, kaj to pomeni, svečenik je pa posegel v usnjeno vrečo in začel metati v lončeno posodo cele pesti zlata. Ujetnike so privezali tako blizu trinožnika, da so lahko natančno videli, kako se je zlato topilo in napolnilo posodo z zlato tekočino.

Mlada deklica, ki je morala biti med Izgubljenimi dušami posebno v časteh, se je približala svečeniku solca in spregovorila tako glasno, da so jo vsi slišali: — To je Da Vasco, kapitan Da Vasco, božanstveni kapitan Da Vasco, ki je pred mnogimi mnogimi leti pripeljal v to dolino naše vgrade,

Svečenik je namršil obrvi, da bi deklica umolknila. Toda ona se ni dala motiti. Ponavljala je svoje besede ter kazala zdaj na kip, zdaj zopet na Torresa. In svečenik je slutil, da se mu žrtve izmuznejo iz rok. Tisti hip je preklinjal v duši grešno ljubezen in ljubavno razmerje z žensko, ki mu je zapustila to deklico.

— Molči! — je zapovedal osorno. — To so stvari, o katerih ti nimaš pojma. Če je on res kapitan Da Vasco, lahko pije raztopljen zlato, pa se mu ne bo nič zgodilo.

Po teh besedah je nalil svečenik raztopljenega zlata v lončeni vrč. Na njegovo povelje je nekaj mladencev odložilo svoja kopja in se približalo Leonci z očividnim namenom odpreti ji usta.

— Stoj, svečenik! — je zaklical Francis na vso moč, — Ona ni Da Vasco, pa tudi z božanstvom nima nič opraviti, Preizkusi raztopljen zlato na Da Vasco!

Torres je srdito pogledal Francis.

— Le pogum in držite se dostojanstveno! — mu je svetloval Francis po angleško. Odklonite preizkušnjo. Nagnite se, kakor da hočete piti, pri tem jim pa pokažite notranjost čelade.

— Nočem piti, — je zakričal Torres v nepopisni grozi, ko se je obrnil svečenik k njemu.

— Moraš piti! Če si res Da Vasco, božanstveni kapitan Da Vasco, boš pil in mi se prepričam, da si Da Vasco. Poklonimo se ti, kakor božanstvu.

Podpirajte
podporno društvo slepih

Podpirajte
poslovno društvo slobodnih

— Mednarodna tekma Jugoslavija—
Turčija *odgodena*. Tekma bi se morala vr-

—c Iz zdravniške službe. Zdravnik g. dr. Josip Ivanšek je od ministrstva za narodno zdravje postavljen za zdravnika-

monterija, ter pridelen bolnici v Celju.

šiti o Binkoštih, bila pa je preložena za

PODPOBNO . QFASIVO SIEDLO

Gospodarstvo

Stanje Narodne banke

dne 22. marca.

Aktivna: Kovinska podlaga: v kovnem zlatu 78.056.919,18 Din, v kovnem srebru 17.496.596,20 Din, v tuji valuti Din 944.975,14 Din v depozitih drugod in v raznih valutah 347.940.681,22 Din — skupaj 144.392.171,74 Din (— 2.550.834,07). Posojila: na menice 6.167.902.501,16, na vrednostne papirje 158.819.052,75, skupaj Din 1.326.721.553,91 (— 4.771.936,24). Račun za odkup kronskih novčanic 1.151.923.315,49. Račun začasne razmenjave 349.233.799,80 (+ 14.442,60). Državni dolgovi: po posojilu na bone obrt, kapitala 966.355,034, po posojilu na bone po izrednem kreditu Din 2.000.000.000, skupaj 2.966.355,034. Vrednost državnih domen zastavljeni za zadajanje novčanic 2.138.377,163. Saldo raznih računov 645.892.677,95 (— 39.963.100,95). Skupaj 9.022.832.715,89 Din.

Pasiva: Glavnica 50.000.000 v kovnem zlatu; od te izplačano 28.540.900. Rezervni fond 7.640.576,17. Novčance v obtoku 5.680.756,640 (— 82.452.380). Državni račun začasne razmenjave 349.233.799,80 (+ 14.442,60). Državne terjatve po raznih računih 241.888.263,61 (+ 47.752.641,39). Razne obveznosti: po žiro računih 309 mil. 906.087,33; po raznih računih 189.936.827,96 — skupaj 499.024.191,31 (— 12.566.132,65). Državne terjatve za zastavljene domene 2.138.377,163. Ažijo zakupovanje zlata za glavnico in fonde 76.752.558. Skupaj Din 9.022.832.715,89.

— Jugoslovensko-albanska trgovinska pogodba. Danes je prišla v Beograd albanska delegacija za trgovinsko pogodbo z Jugoslavijo. Predsednik delegacije je bivši pravosodni minister in narodni poslanec dr. Tutulani. Člana pa predsednik skupščine Kal Mijeda in pomočnik zunanjega ministra Džafar Vila. Ekspert je ravatelj carinarnice Leskovinu.

— Albanski apel na naša p'djetja. Iz Tirane poročajo: Družba „Malič“ za izuščevanje Maličkega jezera je dobila koncesijo za to delo in hoče stopiti v poslovne stike s sorodnimi podjetji v Jugoslaviji, da bi prevzela del izuščevanja naša podjetja. Potne stroške morajo plačati dotični, ki si hočejo ogledati delo, sami.

— Vojaška škoda za Bosno in Hercegovino. Te dni izda ministarstvo pravde uredbi o vojni škodi omejenim krajem Bosne, Hercegovine, Dalmacije in Srema. Izda potrebno število obligacij, ki jih določi osebne.

— Spor o ceni prediva rešen. Novobadsko borzno sodišče je sklenilo o sporu med producenti in tovarnami za obdelovanje prediva. Sodišče je okoliščino zahtevala, da se cena prediva določi na 140 Din. Določilo je ceno 91,93 Din proti 80,30, ki jih je plačevala tovarna v Vojski lani. Sodni stroški znašajo 40.000 Din. Polovico morajo plačati tožilci, polovico pa toženci.

— Francoski frank je padel na najnižji nivo, kar jih je doslej beležil. Vzrok je deloma veliko pomanjkanje tujih deviz, ki bolj po notranja finančna in politična kriza, ki kulminira v prepričanju, da brez nadaljnjega inflacije francoske valute ni mogoče rešiti. Francoski frank je potegnil za seboj tudi belgijskega, ker belgijska vlada ni mogla dobiti zunanega posojila. Na praktični borzi je dosegel francoski frank 116 Kč za 100 fr. V Newyorcu se drži na najnižji stopnji. Tudi v Londonu je angleški funt napram francu izredno poskočil. Dolar je poskočil v Parizu na 29,03, angleški funt pa na 141.

— Nemška trgovinska bilanca aktivna. Tudi v februarju je bila nemška trgovinska bilanca aktivna. Probitok je znašal 67.000.000 mark, v januarju 87.000.000, v decembru pa 36.000.000.

— Industrijska, obrtna in delavska politika in zakonodajstvo v kraljevini SHS. Pod tem naslovom je ravno izšel g. N. Kola Simić, uradnik ministarstva trgovine in industrije prav lepo delo, katerega namen je, da na praktični način pokaže in objasni glavne elemente in osnovne principe industrijske, obrtne in delavske politike s zgodovinskim delom o razvoju posameznih panog industrijske delavnosti. Poleg tega vsebuje knjiga industrijsko obrtno in delavsko zakonodajo t. j. vse važnejše splošne zakone, statute, pravila itd., koji so osnova industrijske podjetnosti v

naši državi. Knjiga je priporočljiva ne samo za delodajalce, ampak tudi za uradnike, pomožne osebe, trgovske nastavitelje, delavce, sploh za vse, ki se hočejo upoznati s splošnimi principi in zgodovinskim razvojem gorinavedenih panog. Knjiga stane 30 Din in je z ozirom na bogato vsebino zelo poceni. Naroča se pri avtorju g. N. Koli Simiću, uradniku ministarstva trgovine in industrije v Beogradu, Nevesinjska ulica št. 2.

— Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. aprila t. l. ponudbe za dobavo 200 kg medenineaste pločevine ter za dobavo 1000 kg kamene soli; do 6. aprila t. l. za dobavo 2 bencinskih batov in svetilke za lutanje. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije.

To in ono

Napad bolnika na zdravnika

V torek popoldne je prišel v ordinacijo g. specialista dr. Reitmanna na Dunaju 62letni penzionist Karl Lerch, ki je neozdravljivo bolan na paralizo. Čim je stopil pred zdravnika, je potegnil iz za suknje dolg kuhinjski nož in navalil na zdravnika. Ranil ga je na glavi, na ramah in prsih. Nato je nož odvrnil in pobegnil. Na klice zdravnika in matere so pasanti na ulici Lercha prišli in ga izročili stražniku. Na policiji je zagotavljal, da sam ne ve, kako je prišlo do zločina. Nož je vzel od doma s seboj, da bi ga dal nabrusiti. Vsekakor ni imel namena zdravnika napasti, še manj pa ga ubiti. Izročili so ga na opazovalnico za umobolne.

Lerch je star paralik, ki se že desetletja zmanj zdravi in je obredel že vse zdravnike, poskušal vsa sredstva. V zadnjem času je hudo zabavljal na zdravnike, češ da so šarlatani, ki ničesar ne znajo, ampak ljudi samo odirajo. Njegov napad na dr. Reitmanna je zato ali izbruh te onemogle jeze, ali pa že pojav nastopajoče blaznosti.

Amundsenov polet na severni tečaj

Udeležil se ga tudi češki učenjak

Za letošnje ekspedicijo znamenitega norveškega raziskovalca Amundsenova vlada po vsem kulturnem svetu še večje zanimanje. Kakor je vladalo za lansko. Po ponesrečenem poizkusu z aeroplani se hoče Amundsen letos boriti proti elementarnim silam z zrakovlom. O poskusnih poletih zrakoplova „Norge“ smo že poročali. Zanimivo je, da se udeležil letošnje Amundsenove ekspedicije na severni tečaj tudi češkoslovaški učenjak doktor naravoslovja František Behounek, asistent državnega radiološkega zavoda v Pragi.

Dr. Behounek, bivši asistent znane ge. Curie ki je odkrila radij, je že davno sklenil preiskati atmosfero polarnih krajev. Za njegov načrt so se zagotovo mnogi učenjaki, med njimi tudi ga. Curie, toda na Češkoslovaškem so ga smatrali za produkt fantazije. Povodom lanskega poseta v Pragi se je ga. Curie zopet zanimala za Behouneko idejo in je obljubila mlademu češkemu učenjaku vsestransko pomoč. Dr. Behounek se je obrnil na Amundsenovo ter mu predložil velik pomen znanstvenega proučevanja

atmosferične radioaktivnosti na Spitzbergih. Slavni norveški raziskovalec je ustregel Behouneku želji in tako se udeležil poleta na severni tečaj tudi češki učenjak. Norveški aeroklub, ki je oficijelni organizator ekspedicije, je ponudil dr. Behouneku mesto na zrakoplovu „Norge“, češkoslovaško ministarstvo javnih del mu je pa dalo na razpolago vse potrebne instrumente in aparate, ki so last radiološkega zavoda v Pragi. Behounek dobi tudi državno podporo. Tako je dobil smeli načrt 27letnega češkega raziskovalca konkretno obliko.

Dr. Behounek odpotuje iz Prage v Trondheim na Norveškem že 8. aprila. V Trondheimu se zbere vsi udeleženci ekspedicije z Amundsenom na čelu. 12. aprila odpotujejo s parnikom v Kingsbay na Spitzbergih, kjer se bodo vršile zadnje priprave za polet na severni tečaj. V Kingsbayu so bili že lani zgrajeni hangarji za zrakoplov, ki prileti tja koncem aprila. Amundsen namerava zapustiti Kingsbay in odpluti proti severnemu tečaju začetkom maja. Zrakoplov „Norge“ poleti preko severne točke do Point Barrowa na Aljaski do zadnje železniške postaje Fairbanks, kjer je že vse pripravljeno za sprejem zrakoplova. Če bo vreme ugodno, bo trajal polet dva dni in pol, zakaj pot, ki jo mora preleteti zrakoplov, znaša 3300 km. Nadaljne dispozicije Amundsenove ekspedicije se niso točno določene, vendar pa Amundsen že zdaj računa, da se povrne na Spitzberge do konca junija, seveda pod pogojem, če bo vreme ugodno. Dr. Behounek bo meril na Spitzbergih in med poletom atmosferično radioaktivnost polarnih krajev, ki je velikega pomena za znanost.

Umor v Kasazah pri Petrovčah

V noči od sobote na nedeljo so našli v Kasazah pri Petrovčah v hlevu posestnice Prijelove mrtvo 73letno občinsko ubogo Seelheimer. V nedeljo popoldne je nato prišla hčerka omenjene posestnice k okrožnemu zdravniku dr. Bergmannu v Zalec in zahtevala, da napravi za umrlo mrtvaški list. Ker je dr. Bergmann bolan, je odšel v Griže drugi žalski zdravnik dr. Jošt ter si ogledal pokojno. Spoznal je tako, da Seelheimerjeva ni umrla naravne smrti, kajti imela je ves obraz razbit. Zato je prijavil slučaj orožnikom. Orožniki so zaslišali Prijelovo, ki je izjavila, da je Seelheimerjeva umrla v hlevu, kjer jo je nato pustila sama, dokler ne bo urejen mrtvaški oder. Okno v hlevu da

je bilo odprto in je verjetno, da je mačka obgrizla obraz pokojne. Odrejena obdukcija trupla Seelheimerjeve pa je pokazala, da je bila 73letna starica najprej zadušena in nato s sekiro udarjena po glavi. Našli so tudi okrvavljeno sekiro. Orožniki so prijeli Prijelovo ter še dve drugi osebi, ki sta osumljeni soudeležbe umora, ter jih izročili v zapore celiskega okrožnega sodišča. Preiskava bo prinesla na dan več jasnosti v zagonetno afero.

Od mnogih dobavnic

za perilo in moška oblačila je najcenejša tvrdka Drago Schwab, Ljubljana. Do sobote pri perilu 15% in pri oblačilih 20% popusta.

Flettnerjeva rotorna ladja na potu preko oceana

Znani izumitelj Flettner, o katerem smo že poročali, se pripravlja s svojo rotorno ladjo „Buchau“ na prvo daljšo vožnjo. Vsi dosedanja poizkusi z ladjo, ki jo goni veter na ta način, da se vrtila pod njegovim pritiskom na krovu dva navpična stebra, so se dobro obnesli. Ker so pa bile to samo krajše vožnje, se širša javnost za Flettnerjev izum ni posebno zanimala. Zdaj so prekrstili prvo rotorno ladjo, ki odpluje v kratkem pod imenom „Baden-Baden“ iz Kiela v Newyorcu. Posadka bo štela 15 moč. Vožnja do Newyorka bo trajala morda šest tednov, ker namerava jo udeleženci porabiti nekaj časa za proučevanje vremenskih razmer v Atlantskem oceanu. Zanimivo je, da gradi parobrodna družba „Sloman“ v Bremenul rotorno ladjo, ki bo imela tri rotorje z 2000 HP. Ta ladja odpluje najprej v Južno Ameriko.

Flettner odpotuje 9. aprila iz Hamburga v Ameriko, kjer se bo pogajal z ameriško vlado o prodaji svoje ladje. Obenem priredi več javnih predavanj o svojem izumu.

Požar v menažeriji

Dne 16 t. m. je v eni največjih newyorških menažerij izbruhnil katastrofalni požar. Vnela se je bliskoma razširil na vso menažerijo. Ognjeni zubelj je objel tudi kletke z zvermi. Radi vpitja papagajev je postal pozoren nek stražnik in opazil, da je vsa menažerija že skoraj v plamenu. Iz gorečega objekta je bilo čuti divje in presunljive krike nesrečnih živali, ki so v smrtnem strahu begale po kletkah semetja. Požarna bramba je kmalu prispela na pomoč ter ogenj udušila. Navzlic temu je bila povzročena škoda velikanska. Plamen je uničil na tisoče redkih ptic, zgorelo ali zadušilo se je nad 150 eksotičnih ptic, ki so veljale za raritete. Še najpametnejše so se pri požaru vedle opice, ki so pokazale svojo visoko stopnjo inteligence. Opice, katerim je požar prizanesel, so na vsak način hotele iz kletk odnesti trupla svojih mrtvih tovarišic ter so jih skušale z božanjem in tresenjem oživet. Druge so stiskale svoje mladice k sebi in jih čvale v lastnim telesom pred plameni. Nekega pavijana so morali nasiloma vleči iz kletke, ker ni hotel zapustiti svoje mrtve tovarišice. Več opic, ki so jih že rešili, je ponovno skušalo vdreti v gorečo menažerijo, da bi rešile svoje tovarišice.

Srajce za gospode bele šifon v raznih kvalitetah, novodošle modne cifre, popelini in mako z 2 ovratnikoma ter razne spornice, spodnje hlače kratke in dolge, vse lastni izdelci, dobite v največji izbiri in najceneje v Ljubljani pri

F. in I. Goričar,

Sv. Petra cesta 29.

Kvaliteta, kraj in izdelava prvovrstna!

Amerikanke proti vojaškim igračkam

Zdi se, da je locarnska pogodba res vsaj na površju omajala stari duh naborovanja in da se pripravljajo nova doba miru in sprave. Tako govorijo evropski diplomati na razkošnih večerj. V enakem smislu piše svetovno časopisje in mi, ki stojimo bolj ob strani, verjamemo v to pobratimsko godilo. Morda se res motimo, morda stopamo v novi čas? Dobro bi bilo. Nismo proti.

Locarnski duh spravljivosti pa se ni omejil na Evropo. Kakor radijski žarki se je razlil po Ameriki in zlasti po Združenih državah. Morda ne v srce in glavo washingtonskih diplomatov, ki stoje še vedno ob strani, kadar gre za evropska vprašanja. Pač pa v ameriškansko javno mnenje, ki je locarnsko spravo med evropskimi velicilami pozdravilo simpatično. Največji vtis pa je ta pogodba očividno napravila na ameriškansko žensstvo. Predvsem na žensstvo, organizirano v „Mednarodni ženski ligi za mir in svobodo“. Ta velika organizacija je na svojih zadnjih konferencah sklenila, da izpelje duh locarnskih pogodb na praktičnem polju in da prične s svetovno propagando proti splošni razvadi obdarovanja otrok z vojaškimi igračkami. Značilno je, da je ta industrija za vojaške igračke najbolj razvita v Nemčiji, kjer obstojajo velike tovarne. Iz Nemčije se ti otroški proizvodi izvažajo po vsem svetu. Otroci rajajo z vojaškimi igračkami, se igrajo vojsko, napadajo, vpijejo kot bojne trume Izraelcev povsedno ali italijansko ali južnoameriškansko. Povsod isti duh bojevitosti, želje po avanturah in medsebojnem boju in prepiru. Brihtne Amerikanke hočejo sedaj zazjeziti to splošnobojevo mladinsko bojezen. Najaviti hočejo industriji vsega sveta, ki se peča s proizvodnjo otroških vojaških igračk, sveto vojsko! Nič več pušk torej, topov, čakov, trobent, bobnov, strelci. Proč z vojaško šaro, ki vtepa mladim glavam bojevitost in pohlep po človeški krvi.

Tako Amerikanke. Radovedni smo, kdaj bo svetovna propaganda Amerikank proti otroškim vojaškim igračkam dospela do nas, da bomo res čutili posledice.

NOGAVICE KLJUČ

so najboljše in najcenejše kajti trpežnost ene ga para nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“ je ista kot trpežnost štirih drugih parov.

Kupite in preprečite se!

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi **Rajko Turk**, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9, nasproti carinarnice. — Vse informacije brezplačno.

Strojovi za izrada : papirnatih vrečica :

(izradjuje iz arto)

vel čine za sadržaj od 1/4, 1/2, 3/4 i 1 kg prodaju se jeftino. Uplatiti pod šifrom „PREISWERT“ kod Grégra Annenon-Bureau, Praga 11, Panska 3 (Čehoslov.)

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Zahvala.

Za tako mnoge dokaze iskrenega sočutja ob smrti našega ljubljeneja in skrbnega očeta, tasta, starega očeta in brata, gospoda

Jakoba Tomca

se vsem najprijetneje zahvaljujemo. Posebno zahvalo pa še izrekamo darovalcem krasnih vencev in šopkov, kakor tudi vsem, ki so blagega pohojalka spremlili na njegovi zadnji poti.

LJUBLJANA, dne 31. marca 1926.

Redbina Tomc.

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica

Ivan Bricelj, Ljubljana

Dunajska cesta 15 in Gospodarska c. 2 (dvorita kavarna „Jupiter“)

Se pripravijo. — Izvršitev točna, cene zmerno. 78-1

V restavraciji „Pod SKALCO“

Mestni trg 11 77-1

se točijo pristna ter pitna vina. Preko ulice Din 1 — ceneje. Vsako sredo, soboto in nedeljo od 20. do 24. salonski koncert. Ob nedeljah z. od 13. zadržkovni koncert

Najnoviji oplošni lamp potrošnja plinasta svetilnica „AIDA“ z lampo žarilno

200-500 svet. moči. Iznem. mala tež. Neznatna poraba petroleja. Sveti kakor elektrika! „AIDA“

se rabi za razsvetljavo prodajalnic, uradov, gostilnic, bol. centrov, dvoril, vrtov itd. „AIDA“ je prikladna za najmanjše in največje prostore. — Zahvalite se prosimo! Glavno skladišče za SHS ima elektrotehnična firma

SVARO i drug

ZAGREB, Preradovićeva ulica 1 — Iščemo zupne zastopnike — Zahvalite se takoj prosimo!

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo o posredovanju in socialne narave občinstva vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Službe

Blagajničarstvo, večje strojeopisja, sprejme takoj — restavracija Hotel Strukelj. 1029

Plačilni natakar z večletno prakso išče službo v kavarni ali večji restavraciji v mestu ali kakem letovišču. — Ponudbe pod „Natakar 1018“ na upravo „Slov. Naroda.“

Ključavničarski pomočnik: mlad, močan, zmožen slovenskega in nemškega jezika, išče delo. — Dopisi pod „Ključavničarstvo/1019“ na upravo „Slov. Naroda.“

Plačilna natakarica z dobrimi izpričevanji — išče službo v večjem hotelu na letovišču. — Ponudbe pod „Natakarica 970“ na upravo „Slovenskega Naroda.“

Dopisovanja

Katera dama (samostojna) želi znanstva z mladim gospodom. — Ponudbe pod „Pomlad/1017“ na upravo „Slov. Naroda.“

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo o posredovanju in socialne narave občinstva vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Prodaj

Otroški voziček (sportni) dobro ohranjen — ceno naprodam. — Naslov pove uprava „Slov. Naroda.“

Spalnica dobro ohranjena, iz trdega lesa — radi selitve ugodno naprodam. — Ponudbe pod „Ugodnost 1020“ na upravo „Slovenskega Naroda.“

Lokali

Dve trafiki na sejmšču Ljubljanskega velesejma se oddaste prilikom letošnje velesejmske prireditve od 26. junija do 5. julija. — Paviljona sta opremljena. — Informacije pri uradu velesejma. 1027

Odda se sejska restavracija za dobro letošnjega velesejma od 26. junija do 5. julija. Krasen paviljon je opremljen s kuhinjo. — Odda se tudi vinotok (lep paviljon na vinskem oddelku velesejma). — Ponudbe je vložiti pisмено do 15. aprila t. l. na Urad Ljubljanskega velesejma, ki daje tudi vse informacije. 1028

Gostilno

dobro idočo na prometnem kraju v mestu ali na deželi iščem v najem. — Ponudbe pod „Gostilna 990“ na upravo „Slov. Naroda.“

Posojilo

500 Din posojila iščem za 4 mesece proti primernim obrestim in garanciji. — Ponudbe na upravo „Slov. Naroda“ pod „Din 5000/971.“

Nepremičnine

Posestvo s hišo in gospodarskim poslopjem, velik vrt, pripravno za vsako obrt, blizu železniške postaje — ugodno naprodam. — Ponudbe pod „Dolenjska 1016“ na upravo „Slovenskega Naroda.“

Razno

Opoldansko hrano pri boljši družini — iščejo tri gospodice. — Ponudbe pod „Domača hrana/1014“ na upravo „Slov. Naroda.“

Vino za Veliko noč

toči gostilna Maver, Ljubljana, Ahacjeva cesta št. 5. — Ljubljanski belo, fino, po Din 15.—; jeruzalemsko Din 17.—; belizsko, orčeje, rdečo, Din 13.—; Gadova peč, Razkriže, Din 13.—; in Šutna, Din 13.—. Veliki četrtki in petek ribe ter lep sulci iz Krke. — Se priporoča gostilničar. 1015

Grafolog I

Ako hočete izvedeti svojo bodočnost, se obrnite na znamenitega grafologa Egiptana, kateri vam pove vašo prihodnost iz črt na roki in pisave. — Sprejema vsak dan, kakor tudi ob nedeljah in praznikih od 9. do 1. in od 2. do 8. zvečer. — Ben Ali, hotel „Soča“, soba št. 16. 986

Postranski zaslužek

primeren za vsakogar! — Pojasnili proti zamki za 1 Din — Propaganda reklamna družba z o. z. Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II. 83/T

OREHE

doma, prodaja M. Gorjak & Co., LJUBLJANA, Prečna ulica št. 4 (vhod Mestna zastavljarnica) 874

Damam in gospodom

se nudi lež zaslužek razpečevanja parfume, rje. Potreben kapital 200 Din za vzorce. — Pisme, ne ponudbe pod „Postranski zaslužek“ na: Propaganda d. z. o. z. Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II. 986

RADIO

aparate in sestavne dele ima v zalogi **FRANC BAR, Ljubljana,** Cankarjevo nabrežje št. 5

Pouk

Učenka, pridna in zdrava, se želi izučiti v trgovini z mešanin blagom; najraje na deželi, da bi imela stanovanje in hrano v hiši. — Ponudbe pod „Učenka/989“ na upravo „Slov. Naroda.“